

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR ECONOMIC

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire

Apare odată pe săptămâna.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecia), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săseșc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Cod. Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunată, Loina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițeru Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehădia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Iva-mare), Riuereana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săseș), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

România și Finanțele ei.

Țara românească — ilot latin, tot mereu bătut de oceanul slav și de cel german și aceasta dela împăratul Traian încoace, — și-a bazat politica întotdeauna pe *sistemul echilibrului*.

Nu ne vom ocupa aci și nici n'avem intenția să arătăm cum țara românească a practicat echilibrul militar, mai bine zis, echilibrul etnic, aproape de aceea peninsulă, care e astăzi desbinată în urma luptelor de rassă.

Scopul nostru, urmărit în acest articol, este să precizăm echilibrul economic și financiar al țării românești, ale cărui rezultate sunt deosebit de interesante, cu deosebire în clipa aceasta, — clipă de hotărîre supremă.

Țara românească de 5 ori mai mare decât Belgia, însă cu o populație aproape egală (7 milioane 500 locuitori), constituită în a. 1881, a știut să facă ca izvoarele ei economice și încasările ei bugetare, să fie totdeauna în frunte.

Această asemănare este binecunoscută tuturor acelor, cari au studiat de aproape starea lucrurilor în țara românească.

Iată tabloul la care dă naștere:

Exercițiu bugetar:	Incassări:	Export:
1901—1902	Lei 237.242,000	358.830,000
1902—1903	„ 248.469,000	374.819,000
1903—1904	„ 246.756,000	355.630,000
1904—1905	„ 231.504,000	261.872,000
1905—1906	„ 278.727,000	457.101,000
1906—1907	„ 292.356,000	491.360,000
1907—1908	„ 307.846,000	554.018,000

1908—1909	„ 446.317,000	379.430,000
1909—1910	„ 458.886,000	465.056,000
1910—1911	„ 514.979,000	616.504,000

Comerțul de export este marele isvor al propășirii românești. El se împarte în patru ramuri mari: grânele și derivatele lor, petrolul, lemnele și în fine legumele, florile, semințele etc.

Grânele reprezintă două treimi din total. Industria petrolului însă crește cu cea mai mare iuțeală și ea ocupă locul al patrulea în producția mondială, după Statele-Unite, Rusia și Indiile neerlandeze.

La 514 milioane de incassări bugetare, serviciile publice (căi ferate, poștă, telegraf etc.), reprezintă 133 de milioane, domeniile statului 29 de milioane, monopolurile 72 de milioane, dările directe 49 de milioane, dările indirecte 95 de milioane, timbrele și înregistrările 29 de milioane.

Gloria acestor bugete este *seria neîntreruptă de excedente, cari rezultă din contabilitatea publică începând din anul 1901—1912.*

1901—1902	Lei 21.217,000
1902—1903	„ 32.329,000
1903—1904	„ 28.668,000
1904—1905	„ 6.475,000
1905—1906	„ 45.446,000
1906—1907	„ 52.920,000
1907—1908	„ 62.336,000
1908—1909	„ 51.537,000
1909—1910	„ 40.920,000
1910—1911	„ 58.044,000
1911—1912	„ 50.000,000

Uneori lucrările tehnice fac să dispară aceste excedente, prezentându-le sub numirea de

credite suplimentare și rezerve, ceea ce egalează încasările cu cheltuielile. Însă niciodată nu ajung să strice semnul caracteristic al acestei înțelepte administrații financiare: *echilibrul*.

În ceea ce privește datoria statului român, ea s'a urcat dela anul 1864, la nominal 3,462 milioane de Lei și la totalul realizat de 3,165 milioane. La 31 Martie 1912, soldul neamortizat eră evaluat la 1.526,594 de Lei, plus 50 de milioane obligațiuni de căi ferate Suceava, Iași, Botoșani, absorbind 99 de milioane anual pentru serviciul de dobânzi și 29 de milioane pentru amortizare.

Șaptesprezece împrumuturi compuneau această datorie, împrumuturi, din care convertirile din 1904 și 1910, au suprimat aproape taxa de 5%.

Stocul de aur al Băncii Naționale este relativ însemnat: 155 de milioane aur în Iunie 1912, iar 144 de milioane în 1913.

Circulația fiduciară a scăzut: 456 de mil. acum un an, iar 381 de milioane astăzi.

A acțiunile Băncii Naționale de Lei 500 se cotează cu Lei 5.750.

Schimbul a Paris, a trecut în timpul din urmă dela 101.60 la 101.90, a Berlin până la 125.75, a Viena până la 106.50.

Cu privire la expediția militară actuală, care cel puțin până acum, se mărginește la o ocupare a teritoriilor reclamate, cheltuielile cu ea vor fi acoperite, așa s'a afirmat, din precedente și emisiunea bonurilor de tezaur.

Se socotesc preparativele discrete, cari s'au urmat dela declararea războiului balcanic din Octomvrie 1912, că ar atinge suma de aproape 200 milioane Lei.

Guvernul a declarat oficial, că nu se va da nici un moratoriu și că scadențele legale, vor fi prorogate numai în favoarea celor chemați sub drapel.

Stând lucrurile astfel, și în fața balcanicilor nemulțumiți până acum de împărțirea prăzilor pe deoparte, iar pe de alta a Europei, care atât în trecut cât și astăzi își vede tot de interesele ei egoiste, chiar și atunci când mărturisește, că vrea rezolvirea crizei orientale, România, o națiune, născută din vechii legionari, care a tras spada numai ca să oprească elementele de desordine, vrednică este, să simbolizeze și să îndrumeze Balcanii împăciuiți.

Traian V. Țăranu.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XI.

Cambii comerciale.

Dacă clientul tău Pavel Stan, fabricant de hârtie, îți prezintă spre escontare un cambiu de K 2650 cu scadența de trei luni a marilor negustori de hârtie Păun și soții din Brașov, aceasta este o afacere, asupra căreia te poți hotărî momentan, întru cât acesta este cel dintâi cambiu de natura aceasta, care ajunge în posesiunea ta și debitorii cambiali nu au la bancă altfel de obligațiune. În cazul acesta trebuie să te convingi numai despre solvabilitatea emitentului și a acceptantului. Dacă aceasta este neîndoielnică, escontezi cambiul, de nu, respingi cererea.

Acesta însă nu e singurul cambiu al domnului Stan, pe care-l păstrezi în portofoliul tău, și nici primul și unicul accept al lui Păun și soții, care se află în mâna ta, ci mai sunt și alte multe. Prin urmare cambiul oferit nu-l poți judeca ca pe o singură afacere, ci numai ca pe o parte întregitoare a unui obligament mai mare.

Pentru a judeca prin urmare măsura acestui obligament nu este destul să-l privești pe acela ca pe un întreg și să te mulțamești cu solvabilitatea individuală a diferiților obligați cambiali. În legătură cu un cont sau cambiu dat, se pot ivi și alte întrebări, față de cari ești dator ca să ceri informațiile de lipsă.

Spre a justifica aceasta, să luăm contul unui client mai vechiu al băncii tale: Filip Frunză. Istoricul întreprinderii lui e descris limpede și pe larg în cărțile tale, pentru toți aceia, cari nu sunt leneși, ca să-l cetească. Iată de altcum cazul în trăsături generale:

Frunză și-a început întreprinderea în anul 18... cu un capital de K 50,000. În cei dintâii doi ani a lucrat cu cumpăt și n'a cumpărat nimic pe credit. În anul al treilea a început a se extinde; în al patrulea și-a mărit afacerea și mai tare, iar în al cincelea s'a umflat deja atât încât o eventuală derută a devenit neincunjurabilă.

Însă chiar și dacă această creștere a sumei cambiilor lui Frunză nu i-a fost suspectă antecesorului său, împrejurarea că fiecare cambiu s'a escontat cu câteva zile înainte de scadența cambiilor vechi de aceeași sumă, a trebuit să-l convingă, că acceptele lui Trandafir și soții se țin în circulație cu ajutorul prolongirii.

Dar aceasta încă tot nu e destul. Ocazional vom afla între acceptele lui Frunză și de acelea, cari provin dela firma Păun și soții, dovedind astfel, că aceste două firme se «călăresc» reciproc. Până când Frunză a ridicat banii în Bănești cu ajutorul cambiilor emise resp. făcute asupra lui Trandafir și soții — în cari citatul «Valoarea primită» a fost numai o frază goală, — până atunci Trandafir a inundat pe bancherii lor cu cambii de aceeași proveniență și calitate, de ale lui Frunză. Domnului Găgăuță nici când nu i-a bătut la ochi, că cambiile acestea nu sunt cu nimic mai bune decât castelele aeriene, și că nici nu vor valora mai mult atunci, când rămășițele averii acestor două firme ar ajunge la împărțea finală.

Revenind la contul din chestiune aflăm sub data de 5 Ianuarie 18... pe latura «debit» o poziție mai mare ca de obicei: «Cec la ordinul A. B. K 15,000».

După câteva luni acest remitent misterios pe latimea debit mai figurează din nou cu alte K 15,000. Celelalte cecuri, cari mai ocură în cont, dela primul până la cel din urmă, toate sună pe sume neînsemnate și nici când nu trec peste câteva sute de coroane. Așadar pozițiile mari și neîndatinate de «Debit», ne-ar fi îndreptățit la presupunerea, că provin din afaceri, cari stau afară de sfera de activitate regulată a lui Frunză. Și pentru ce au fost cecurile liberate în forma aceasta? Celelalte cecuri au sunat direct la ordinul cuiva și s'au folosit pentru plată. Dar cine este acel A. B., pentru ce figurează numai cele două litere inițiale și nu numele întreg?

Strătinul misterios — remitentul A. B. — natural n'a fost altul decât însuși Frunză.

Toți banii s'au investit într'o mină (baie), de care el și consoții lui de întreprindere legau mari speranțe și au ținut ca sigur că se va validă ca o a doua «Californie» și-i va face dintr'odată «Rothschild-zi» de provincie. Când colo spre mai mare a lor desiluzie s'a dovedit, că în această mină n'a fost altceva decât numai o mare cantitate de apă de sol. Atât a fost de multă, că pompele au lucrat zi și noapte ani întregi. Pe acționari i-a secăt, dar apa niciodată.

Îndată-ce Frunză s'a poticnit și a ajuns la faliment și direcțiunii i-a venit la cunoștință faptele acestea l-a și provocat pe domnul Găgăuță, ca să abzică de postul, pe care-l ocupi tu acuma.

Din cazul acesta se poate trage învățătura, că directorul unei filiale dacă voiește să corăspundă chemării sale, e dator din când în când să studieze mai bineșor conturile clienților săi, și să nu se mulțamească numai cu aceea, că cine câtă pretensiune sau datorie are.

Ici coala trebuie să mai cetească și printre rânduri. Se poate ca bilanțul cuiva să fie în regulă și nici suma cambiilor lui să nu treacă peste suma votată. Cu toate acestea directorul nu pentru aceea este pus în funcțiunea sa, ca să închidă ochii față de toate celelalte date ale contului, și să lase afacerile să se încălcească într'atâta, încât să fie necesară o intervenție a centralei. Directorul are marele favor, că e la fața locului. Poate controlă zilnic mișcarea tuturor conturilor. Are așadară față de directorul centralei și față de membrii direcțiunii favorul, că poate descoperi iregularități, cari indică, cumcă cineva s'a abătut dela calea cea dreaptă și merge spre insolvență.

Dacă domnul Găgăuță s'ar fi uitat la conturile și cambiile lui Frunză mai cu deamănuntul și ar fi atras atențiunea direcțiunii asupra afacerilor irregulate și neliniștitoare, cari rezultă din acelea, ar fi putut curmă la timp răul, pe Frunză dimpreună cu alte două duzini de oameni i-ar fi scăpat de ruină, iar banca ar fi ferit-o de o pierdere mare.

Insemnează-ți, că Frunză s'ar fi putut îngriji de incassarea cambiilor lui Trandafir și soții și prin o altă bancă în loc de a face incassarea în sarcina contului său din Bănești, ascunzând în modul acesta înaintea lui Găgăuță și a altora prolongirile. E adevărat, că cu toate acestea greutatea principală zace în faptul, că oare ar afla în întreagă țara o bancă, care să îndeplinească astfel de afaceri problematice?

Regulamentele tale îți prescriu lămurit, că nu-ți este permis să onorezi sau să incassezi, decât numai mandatele și acceptele clienților tăi proprii.

Pretensiunea aceea însemnată, pe care a avut-o la tine în cei dintâi doi ani, scade repede într'al

treilea; dispăre cu totul într'al patrulea și se preface în datorie într'al cincelea. În timpul acesta și numărul acceptelor lui se sporesc amăsurat sumei. Acuma nu mai cumpără nimic pe bani gata, ci numai pe credit și pentru ori-ce dă accept. Contul său cambial se mărește și arată o creștere mare și rapidă în proporția circulației afacerilor. Domnul Frunză câtă vreme pe de o parte își exhauriază complet creditul propriu, pe de altă parte creditează fără de nici un scrupul la orice tras-împins.

Dar abstrăgând dela aceste principale trăsături caracteristice ale contului, mai sunt acolo și alte mărunțșuri demne de luat în considerare, cari deja singure erau suficiente pentru ca să deschidă ochii domnului Găgăuță, ca să poată observă vârtejul în care s'a aruncat Frunză. Pentru aceea, cari voiesc și știu să vadă, se află sticle măritoare chiar și în cartea conturilor curente ale băncii, deși perspectivele, ce le deschid aceste sticle nu sunt din cele mai frumoase. Stărnesc în privitor mai curând surprindere și uimire.

Spre exemplu: suma cambiilor trassate de Frunză asupra lui Trandafir și soții a trebuit să atragă ori cui atențiunea. În loc de câteva mii de coroane — sumă care formă de obicei maximul debitului, ce-l arată până aci contul său — câtră fine debitul i-se urcă tot de atâteaori la câte 100,000 de coroane.

Cu ani înainte de aceasta o bancă a incassat timp mai îndelungat cambiile trassate asupra unui individ domiciliat de sediul ei departe, dela o astfel de persoană, cu care nu a stat în nici un fel de altă legătură de bancă. În urmă la scadență a ieșit la iveală, că acestea formează o serie întreagă de cambii false, pe cari emitentul și le-a valorizat la bancherii lui proprii, ajungând în modul acesta în poziția de a-și putea continua mai departe neturburat manoperele. Atunci s'a văzut, că prin neobservarea uzului vechi al băncii, una din bănci a făcut posibilă o blăstămăție, cu ajutorul căreia a cauzat unei alte bănci daune de mai multe mii de coroane.

Dacă vei aplica diferitele exemple ale contului atât de instructiv al lui «Frunză», asupra rimesei încă tot pendente a lui «Stan-Păun», vei vedea că «Impugnul» lui Stan a ajuns deja suma maximală statorită de direcțiunea ta. Se poate și aceea, că acceptele lui Păun, pe cari le ai în portofoliul tău să deă, deja o astfel de sumă, peste care nu voiești să treci. Nu este exchis nici aceea, ca întâmplător tot acelor partide să le decadă un cambiu de aceeași sumă, așa că ușor s'ar putea presupune, că cambiu prezentat să fie numai o înoire. E posibil că s'a emis pe baza unei afaceri de tot nouă și numai din întâmplare consună suma. Despre cambiile «Frunză-Trandafir» nu s'a putut presupune așa ceva. Ani întregi scadența și suma acestora au fost atât de regulate și egale, încât posibilitatea unei induceri în eroare, ca în cazul de mai sus, a fost de tot exchisă. E posibil și aceea, că între cambiile fasonate de Stan să afli un accept provenit dela Păun, a cărui existență abia se poate reduce la întâmplare și pe care trebuie să-l urmărești.

Se poate, că Păun cumpără sdrențe pe sama lui Stan și că contravaloarea o trasează asupra lui. Contra unei astfel de proceduri n'ai aveă nimic de obiecționat, câtă vreme cambiile provin din afaceri reale; acest mod de trasare reciprocă însă este foarte acomodat pentru abuzuri, după cum vom experia aceasta cu alte ocaziuni.

Să presupunem, că tratele lui Stan asupra lui Păun, supuse unei cercetări severe le afli neexcep-

ționabile. În cazul acesta te poți apoi ocupa din nou, cu mai mult sânge rece, și lipsit de orice prejudețiu, de chestia fundamentală a bonității.

În prima linie cu privire la acceptanți. Ai informații liniștitoare despre ei din datele confidentiale ale băncii, contra cărora se poate obiecționa cel mult atâtă, că sunt câștigate cu câțiva ani în urmă.

Fără de a avea intenția, ca să vatăm pe Păun și soții, să-mi fie totuși permis a-mi da expresiune părerii, că o firmă, care cu ani înainte de aceasta a fost solidă și bună, astăzi poate să se afle în o altă situație. Fiecare întreprindere este expusă la eventuale pierderi, pe cari le suferă de regulă în taină. Nimeni nu-i atât de nebun ca să-și trâmbițe în lumea largă dezastrele. Se poate, că în vecini se va ști, sau se va presupune așa ceva, însă faima aceasta nu se va extinde departe. Tu o știi, pentru că ți-se dă mai multă ocazie de a putea ști, cum se înmulțesc întreprinzătorii de tot felul din Bănești; dar nu vei putea exercia acest control față de aceia, cari își au afacerile într'alte orașe sau locuri depărtate.

Dacă Burduf din Bănești face o afacere bună, probabil o vei ști-o, chiar și dacă el n'ar vorbi despre ea, sau chiar dacă n'ar publica-o în gazete; însă dacă Pantilimon din Abrud, sau Haraiamb din Beiuș în continuu ar face afaceri rele, despre aceasta tu în Bănești, nu trebuie necondiționat să ai cunoștință.

Prin urmare informațiunile, ce le ai despre acceptanți și alți indivizi, cari locuiesc afară de Bănești trebuie să reînnoiești cât de des. Nu așteptă cu revizuirea cărții tale de informații până se declară falimentul general, căci purcezând astfel ușor se poate întâmpla, să afli în «Monitorul falimentelor» o duzină-două de clienți de ai tăi încă înainte de ce ai fi apucat să percurgi grăbit informațiile foarte false de altcum, ce le conține cartea ta asupra lor.

Să trecem acum la aceia, cari îți înaintează cambiul spre escontare. De obicei, ca și în cazul prezent, emitentul și indosantul sunt una și aceeași persoană. Stan trasează cambiul asupra lui Păun și-l indosează pe numele tău și tu îl afli bun și pentru suma înzecită a cambiului. Acoperire ar avea de ajuns, dacă numai acesta i-ar fi unicul schimb ce-ți vine înainte. Dar cambiile emise de el asupra diferiților indivizi, cari băjbăie prin portofoliul tău, se urcă deja la suma de K 100,000. Tu îi afli toate aceste cambii de bune, adevărate după părerea ta sunt emise de oameni, cari la scadență cu siguranță și le pot achita; Dar se întâmplă, că unul sau altul dintre acceptanți cu vremea falimentează, cu toate că la timpul său a fost ales cu toată rigoarea și cu circumspecție.

Este deci greu a statori rizicul împreună cu girurile lui Stan; pentru aceea însă rizicul nu scade, deși nu se poate exprima în cifre pozitive.

Întrebarea rămâne tot aceea, că oare cele K 25,000 până la care sumă l-ai prețuit tu, oferă destulă acoperire pentru eventualele pierderi. Dacă controlezi cambiile lui aflătoare în circulație vei avea în general răspunsul. Notează-le pe acelea, cari sunt necondiționat bune într'o rubrică, pe cele mijlocii într'alta, și pe cele mai slabe într'o a treia și să presupunem că primim următorul rezultat:

I clasă	K 50,000
II „	„ 40,000
III „	„ 10,000
	<u>K 100,000</u>

Dacă vei lua rubrica întâia cu o sută, a doua cu 85, iar a treia cu 50%, atunci Stan ar fi expus eventual la o pierdere de K 10,000.

Atâta-i rizicul tău la impenul lui.

De altcum cifrele aplicate aici sunt cu totul arbitrare. Se pot lua după împrejurări mai sus sau mai jos; însă modul acesta de calcul chiar și dacă nu ne dă rezultate exacte, cel puțin ne arată aproximativ rizicul împreună cu escontarea fiecărui grup de cambii.

Această sumă a rizicului, ori și cum ai socoti-o, sau trebuie luată ca una ce sporește debitul clientului, sau trebuie subtrasă direct din pretensiunea lui, după starea faptică.

Afară de cambiile emise de Stan însă, mai ai în portofoliu și un accept propriu al lui de K 10,000, pe care alții l-au emis asupra lui.

De obicei bancherului nu-i place să încheie cu una și aceeași persoană afaceri bilaterale. Dacă primește până la o anumită sumă cambiile cuiva mai bine îi convine dacă nu este molestată și cu acceptele mărunte ale aceleiași persoane, pentru că emitenții acestor persoane poate nu vor fi toți capabili de credit. Spre exemplu: aceia, cari au trassat asupra dlui Stan cambii pentru sdranțe adunate și furnisate, cea mai mare parte sunt oameni mai săraci, cari nu vor putea răscumpăra acceptele escontate, dacă el nu le-ar plăti. Prin urmare dacă îi vei cerceta întreg obligamentul, ce-l are față de tine, abia vei putea considera aceste cambii slabe de altceva, decât de pretensiuni de cont neacoperite, trecute peste limita creditului acordat.

Este drept, că în modul acesta ajungi într'o situație neplăcută. Dacă vei îngreuna o parte a creditului său cu poziții, pe cari el nu și-le calculează ca sarcini proprii, va avea motive juste de plângere; de altă parte însă dacă acceptele lui — fie acelea prezentate de ori și cine — nu ai voi să i-le escontezi, îi ruinezi creditul.

Pentru a scăpa de aceasta dilemă îți rămâne un singur mijloc. Să eviți a ajunge în o astfel de dilemă. Fă apriat cunoscut din capul locului tuturor clienților tăi, că toate acele acceptate, pe cari le escontează la institutul tău emitenți neexceptionabili, le vei computa la impenul lor cambial, acelea însă cari provin din mâni mai slabe le vei considera ca pretensiuni trecute peste limita creditului acordat.

Dacă clienții tăi vor fi lămurii în privința aceasta, atunci singuri vor vedea, că ce neprecugetați sunt aceia, cari își trimit acceptele la bancherii lor spre escontare, cu deosebire atunci când au emitenți slabi.

Dacă escontarea cambiului meu la banca Dtale nu merge așa de ușor, atunci cearcă la a mea — zice domnul Risipă. — Deși Risipă prin declarațiunea aceasta la apariție nu voiește altceva, decât să se fălească cu creditul său, intențiunea lui față de bancă poate să fie de bună credință. Este convins, că ți-a făcut un serviciu și nici nu presupune, că prin aceasta și-a restrâns creditul său propriu din portofoliul tău.

Am trecut peste toate acele întrebări, cari s'au ivit în legătură cu cambiul Stan-Păun și tu acuma poți să judeci chestiunea din toate laturile și să procedezi cu cambiul conform rezultatului, la care vei ajunge.

Vei zice poate, că clienții tăi nu vor avea pa-ciința să aștepte, ca înainte de a te hotărî la ceva, fiecare afacere să o studiezi cu deamănuntul în modul greoiu arătat mai sus. Probabil că nu. Ei cu tot dreptul

vor aștepta să le răspunzi momentan cu: da sau ba. Prin urmare lucrul trebuie studiat mai înainte. Zi de zi trebuie să-ți concentrezi din nou atențiunea asupra tuturor considerațiilor indicate mai înainte, ca să poți avea în vârful degetelor tale datele, pe baza cărora va fi a se judecă soarta fiecărui schimb. Capacitatea de a distinge schimbul acceptabil și de căutat de cel de înconjurat și de respins se poate desvoltă printr'o praxă îndelungată atât de mult, încât cu timpul să devină un simț natural.

INVĂȚĂMÂNT.

Școala comercială superioară gr.-or. română din Brașov.

XVI. Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1913/14 se va începe la 1 Septembrie v. 1913. Inscriserile se fac de direcțiune în zilele de 2, 3 și 4 Septembrie v. 1913.

Pentru a se împiedecă o aglomerare prea mare de elevi în classa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor conferența a adus următoarea hotărîre:

1. Prenotațiile pentru înscriere în classa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la Direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferența de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în classa I. comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament, adică 45 de elevi.

4. Cei neinsinuați până la termenul fixat în punctul prim, precum și ceice nu vor prezentă la insinuare atestatele cuvenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În classa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din classa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere *atestat școlar și atestat de botez*.

Examenele supletorii și de emendare se vor ține în 2, 3 și 4 Septembrie v. 1913. Cei-ce vor întârziă atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii.

Examenele de privațiști se vor ține în 7 Septembrie v. 1913. Aceștia au însă a se însinua în persoană la Direcțiune cel mult până în 2 Septembrie v. 1913.

Examenele de corigență de maturitate se vor ține în zilele de 9 și 10 Septembrie v. 1913, la 7 oare dim. Examenul oral de maturitate de emendare se va ține în 13 Septembrie v. 1913 la 8 oare dimineața.

A) Didactru și taxe școlare.

§ 1. Fiecare elev primit la școala comercială superioară gr.-or. română plătește la prima înscriere o taxă de înscriere de 8 cor.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare classă e de câte 60 cor. de elev.

§ 3. Fiecare elev plătește pentru fondul de pensiune al profesorilor anual câte 10 cor.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului școlar se plătesc anual câte 20 cor. taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele înșirate mai sus duple.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe și competențe în sumă întreagă:

- a) 3 cor. pentru certificat școlar;
- b) 1 cor. pentru biblioteca profesorală și școlară;
- c) 1 cor. pentru anuarul școlii;
- d) 2 cor. pentru societatea de lectură;
- e) 6 cor. taxă de excursiuni și alte cheltuieli școlare;
- f) 4 cor. pentru mijloace de învățământ și mobilier;
- g) 50 bani pentru locul de patinat.

Dela plățirea acestor taxe nu poate fi scutit nici un elev, sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele se plătesc direct la Eforia școlară și Direcțiunea are dreptul a primi și înscrie în școală numai pe acei elevi, cari aduc bilet de îndreptățire la înscriere dela Eforia școlară.

§ 8. Scutirea de taxele înșirate în paragrafii precedenți o face Eforia școlară.

B) Taxele de examene.

§ 11. Examenele de primire și examenele de classă sunt libere de taxă.

§ 12. La examenele de classă private, din câte un singur obiect, se plătește o taxă de 6 cor. de fiecare obiect, care revine profesorului examinator din obiectul respectiv, plus taxa de cor. 14:30 pentru director și certificat școlar.

§ 13. Privatiștii plătesc pentru fiecare examen de classă toate taxele înșirate în acești paragrafi, plus taxa de examen de cor. 80 și taxa de certificat de cor. 2:30.

§ 14. La examenele de diferență nu se plătește didactru, ci o taxă de examen de cor. 120 și cor. 2:30 pentru testimoniul de classă.

§ 15. Absolvenții școlii au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenele de maturitate o taxă de examen de 20 cor., taxă de testimoniul de maturitate 6 cor. și taxă pentru caiete de maturitate 4 cor.

La examenele din câte unul sau două obiecte, precum și la repetirea examenului întreg, se plătește taxa de 20 cor. și caiete.

§ 16. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înșirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuiesc achitate complet, deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite se restituie petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la termenul fixat din orice cauză, pierde taxele plătite.

§ 18. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele de examene duple.

C) Taxele de certificate școlare.

§ 19. Libere de taxe sunt numai conduitele semestrale și certificatele școlarelor ordinari din cl. I și II com. dela finea anului.

§ 20. Oricare alte certificate sunt supuse la taxe și anume:

- a) Certificatul anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 cor. plus timbru 30 bani.
- b) Certificat de frecventare, de moralitate etc. costă 1 cor. plus timbru 30 bani.
- c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 cor. plus timbru 1 cor.
- d) certificate speciale de altă natură costă 5 cor. plus timbru 1 cor.

§ 21. Dacă certificatul cerut e mai vechiu ca de pe cei trei ani din urmă, taxa se plătește îndoit.

§ 22. Toți ceilalți elevi, cari doresc să fie scutiți de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembrie v. pentru semestrul I. și până cel mai târziu 28 Februarie v. pentru semestrul II., direct la Eforia școlară, petițiuni speciale înzestrate cu atestat de pauperitate, respective în caz de avere cu extras dela cartea funduară și cu testimoniul sau conduita școlară. Petițiunile înaintate după aceste termene nu se vor lua în considerare. Acei școlari, cari n'au din studii cel puțin nota „bine” și moralitate „bună”, nu vor fi scutiți de didactru.

§ 23. Scutiri se pot face absolut numai dela plățirea didactrului școlar. Celelalte taxe sunt obligați să le plătească toți școlarii fără deosebire și dela plățirea acelora nu poate fi nimenea dispensat sub nici o împrejurare.

§ 24. Didactrul și taxele școlare arătate se achită la cassa Eforiei școlare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembrie v. toate taxele laterale; fără plățirea cel puțin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Decembrie v.

3. A doua jumătate a didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Decembrie v.

Acei școlari, cari nu vor achită didactrul până la termenele arătate, vor fi îndepărtați din institut și despre această îndepărtare va fi încunoștințat părintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanțe sau amânări de plată nu se admit.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile necesare *nouă și în bună stare*, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și revizite și folosirea de cărți vechi și necorăspunsătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școlii comerciale fiecare elev e dator a și-le procura deja la intrarea în școală, fiind obligatorii pentru toți elevii. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlariilor să se adreseze la Direcțiune.

**Direcțiunea școlii comerciale
sup. gr.-or. române, Brașov.**

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Din ultimul raport agricol oficial al ministerului de agricultură se constată, că în unele ținuturi inundațiile au cauzat într'adevăr pagube foarte mari, dar aceste pagube se referă mai ales la stricarea drumurilor și a edificiilor, precum și la înoroirea fânețelor și la făcutul și adunatul nutrețului și numai în parte mai neînsemnată la produsele agricole în adevăratul înțeles al cuvântului. Dintre aceste mai mult au suferit porumbul și cartofii. În timpul din urmă însă multe din sămănăturile de porumb și cartofi, stricate de apă s'au îndreptat în măsură însemnată așa încât s'au făcut încă odată experiența, că oamenii prețuesc mult mai sus pagubele în momentele prime ale nenorocirii decât cum se dovedesc mai târziu, că sunt într'adevăr. După retragerea apelor economii au început cu râvnă deosebită lucrările la câmp împreunate mai ales cu adunatul bucatelor de secere și astăzi mai ales pe Șesul cel mare secerișul este foarte înaintat, ba în unele lo-

curi s'a început și îmblătitul. Cu această ocazie s'a putut observa o mică îmbunătățire în ce privește recolta de grâu, săcară și ovăs. La orz din contră se arată o mică scădere. Tot asemenea la porumb și cartofi. Recolta, ce se sperează la năpă de zahăr a rămas în general neschimbată. Pentru plantele de grădină, comerciale și pentru nutrețuri timpul din urmă s'a arătat favorabil, excepțiune făcând — bine înțeles — locurile inundate.

În ultimile 7 zile mai multe ploi au fost în ținutul din dreapta Dunării. Au urmat apoi comitatele transilvănene și ținutul dintre Dunăre și Tisa. Ruperi de nori și furtuni s'au relatat între altele din comitatele: Sălăgiu, Sătmar, Maramurăș, și Bihor, iar ghiată din comitatele: Sătmar, Sălăgiu, Carasseverin, Timiș, Alba-inferioară, Făgăraș, Cojocna, Murăș-Turda și Târnavă-mare. Ghiata însă fiind mică și numai parțială nu a prea cauzat pagube de luat în seamă. Exundări au avut în timpul acesta între altele râurile: Tisa, Crisurile, Crasna, Murășul, Timișul, Târnavă mică și mare, Oltul, Someșul, Hârtibaciul și diferite păraie de munte.

Grâul. Seceratul grâului cu mici întreruperi s'a continuat în timpul acesta în cele mai multe părți ale țării, ba în ținuturile sudice și pe la șesuri s'a și terminat. Se aud plângeri, că pe alocurea grâul secerat și așezat în clăi a început să încolțească în urma multelor ploi, iar rugina încă a progresat din aceiaș cauză, atâcând sămănăturile încă neseccate. Față cu aceste plângeri s'a putut constata pe de altă parte, că umezeala îmbelșugată a fost priincioasă dezvoltării grăunțului și îmblătirile de probă, ce s'au făcut, au dat rezultate peste așteptare de bune, față de evaluările anterioare. Teritorul sămănat cu grâu se pretuiește la 5.415,375 jug. cari cu media stabilită până acum de 7'24 — considerate fiind aici și pagubele cauzate de exundări — ar da o recoltă generală de 39.180,000 m. metrice, deci cu ceva mai mult decât se putea spera după prețuirea penultimă. În anul trecut s'au recoltat de pe un teritor de 6.152,195 jug. cu media de 7'67 măji la jugăr, total 47.172,162 măji metrice de grâu.

Secara s'a secerat deja aproape peste tot pe șesuri, pe când în ținuturile mai deluroase numai acum e în curgere, ba pe alocurea — din cauza apelor mari — nici nu s'a început încă seceratul. Îmblătitul încă s'a început pe ici pe colea și rezultatele, ce se constată sunt în general mai favorabile, decât cum se speră, atât calitativ, cât și cantitativ. Paietele sunt lungi frumoase. — Secară se găsește de prezent sămănată pe un teritor de cca 1.880,492 jug. iar media recoltei pe baza datelor raportorilor agricoli, s'a fixat deocamdată cu 6'78 de jugăr — socotite aici și pagubele cu exundările — ceea ce ar însemna o recoltă de secară pe acest an de cca 12.745,000 măji metrice, față cu 6'75 media și 12.691,000 după penultima prețuire oficială și față cu 13.752,821 m. m. recoltate anul trecut cu media de 7 de pe un teritor de 1.965,424 jug. — *Orzul* cu mici excepțiuni acum se seceră și de abia în unele comitate de pe Șesul cel mare s'a terminat. Grăunțele sunt bine dezvoltate și astfel cantitativ rezultatele pot fi bune, pe când în ce privește calitatea se aud multe plângeri. În urma ploilor multe, grăunțele mai peste tot locul au îngălbenit și astfel *orzul alb* de bere va fi rar. — Sunt sămănată cu orz cca 2.112,752 jug., cari cu media stabilită acum de 7'63 măji la jugăr ar da o recoltă generală de cca 16.116,000 m. m. deci cu 66.000 măji mai puțin ca la penultima prețuire din 18 crt. În anul trecut recolta de orz a fost de 15.271,204 măji cu media de 8'34 pe un teritor de 1.830,470 jugăre. *Ovăsul* în părțile sudice ale țării acum se coace,

încetîșor și pe alocurea s'a început și secerișul. În nord și în ținuturile mai muntoase, oveșele sămănate mai din vreme sunt frumoase și se desvoaltă încet, dar multămitor pe când cele mai târzii sunt rare și slăbuțe. — Se găsește sămănate cu ovăș, cca 2.124,694 jugăre, cari au media de acum de 6'68 la jugăr, ar da o recoltă generală de cca 14,186,000 măji metrice. La prețuirea din 18 crt. media a fost 6'54 cu un total de 13,900,000 m. m. În anul trecut cu media de 6'41 de pe un teritor de 1.738,983 jug. s'au recoltat 11.142,977 m. metrice.

Porumbul în parte se desvoaltă multămitor. În părțile nordice, nord-ostice, precum și în comitatele transilvănene, umezeala prea abundantă a ținut pe loc sămănăturile de porumb și le-a îngălbenit. Ghița încă a făcut pagube ici-colea. Recolta de porumb se poate numi în general *mijlocie*, dacă timpul va rămâne favorabil.

Cartofii de asemenea s'au desvoltat frumos dar din prea multă umezeală, în timpul din urmă au început a putrezi în pământ. Se relatează și stricăciuni de insecte. Recolta, ce se așteaptă se poate numi *mijlocie-bună*. **Napii de zahăr** cu puține excepțiuni, stau bine, ba pe alocurea chiar foarte bine. Se așteaptă o recoltă *bună*. Totasemenea **napii de nutreț**. **Rapița** s'a imblătit mai preste tot locul și rezultatele sunt mai ales slăbuțe. **Plantele de grădină** se desvoaltă foarte bine și timpul umed le-a priit. Dintre **nutrețurile maiestrite** trifoiul a dat la a doua cosire rezultate numai în parte bune. **Luțerna** acum se cosește pentru a treia oară. Fân s'a cam făcut, dar lasă de dorit în ce privește calitatea. **Pășunile** stau foarte bine. Dintre **poame** prunele promit o recoltă bună, dar în urma ploilor celor multe cam cad. Mere și pere încă vor fi destule, dar nucii — cu excepția Ardealului — vor fi mai puține.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 31 Iulie 1913.

Pertractările de pace din București și London n'au exerciat pân'acum efectul așteptat asupra piețelor financiare. La menținerea situației financiare actuale a contribuit de altcum și apropierea lui ultimo, cu obicinuitele sale cereri mai mari de bani. Discontul privat în urma acesteia a rămas în Berlin constant $4\frac{3}{4}\%$, pe când pe termene scurte banii s'au negociat cu $5\frac{1}{4}\%$. În London discontul privat s'a stabilit la 4% , iar banii de zi au cotate $3\frac{1}{4}\%$.

În piața internă de bani în zilele ultime cererea a fost foarte intensivă; înaintările la Banca Austro-Ungară, la cele două centrale, s'au cifrat în prezua de ultimo cu 50 mil., față de cari scadențele au fost de 6 milioane. Discontul privat s'a menținut în general la nivelul din săptămâna trecută.

CRONICĂ.

Masa studenților în Făgăraș. Propunerea apărută acum vre-o două luni în revista noastră, ca băncile oltene să înființeze și să susțină cu puteri unite o masă a studenților în Făgăraș — a aflat în fine un mic răsunset în foaia „Olteanul” din Făgăraș. Numita foaie încă este de părerea, că „întemeierea unei mese a studenților în Făgăraș este o necesitate arzătoare și de mare însemnătate. Ea ar fi totodată o cale pregătitoare pentru un internat românesc în Făgăraș, mijlocul cel mai potrivit pentru educarea tinerimii”.

Nu ne îndoim că de importanța unei astfel de mese sunt pătrunși și conducătorii așezămintelor noastre financiare din „Țara Oltului”. Cei chemați să ia deci inițiativa pentru înfăptuirea ei cât mai grabnică!

Monetizare și schimbare de monete. În cuartalul II al anului curent s'au pus în circulație numai monete de aramă și anume 12,000 piese à 2 fil, și 9,000 piese à 1 fil, în valoare totală de K 330.—. Până la finele lui Iunie a. c. au fost în circulație 7,683,449 piese à K 5.—, 4,000,009 piese à K 2.—, 64,059,134 piese à K 1.—, 72,146,444 piese à 20 fil., 96,143,572 piese à 10 fil., 353,914,243 piese à 2 fil. și 78,098,356 piese à 1 fil., în total în valoare de K 142,379,311'42.

„Anuarul Băncilor Române pe anul 1914” a apărut în zilele acestea și se va expedia abonenților în zilele proxime.

SUMAR.

România și Finanțele ei. — Bancherul din provincie. **Invățământ.** — **Agricultură:** Situațiunea agricolă. — **Revista financiară:** Situațiunea. — **Cronică:** Masa studenților în Făgăraș, Monetizare și schimbare de monete, «Anuarul Băncilor Române pe anul 1914».

„AURARIA”

cassă de economii societate pe acții în Abrud.

CONVOCARE.

Acționarii institutului „Auraria” cassă de economii societate pe acții în Abrud prin aceasta sunt chemați la **adunarea generală extraordinară**, ce se va ține în 18 August st. n. 1913 la orele $2\frac{1}{2}$ d. a. în localul institutului.

OBIECTUL:

Raportul direcțiunei despre subscrierea acțiilor din emisiunea a doua.

Abrud, 28 Iulie 1913

Direcțiunea.

„ECONOMIA”

cassă de împrumut și păstrare, soc. pe acții în Cohalm.

Aviz.

Conform §-lui 9 din statute, avizăm pe proprietarii acțiunilor Nr. 1520, 1521, 1619, 2035, că dacă nici după 30 zile după publicarea acestui aviz nu-și vor achita ratele restante, respectivele acțiuni se anulează și sumele plătite trec la fondul de rezervă.

3 3

Direcțiunea.

„ALBINA“, institut de credit și economii în Sibiiu.

Incheierea semestrală cu 30 Iunie 1913.

ACTIVA.		CONTUL BILANȚULUI.		PASIVA.	
	K	f		K	f
Casa în numărar	226,413	03	Capital social:	6.000,000	—
Monete	3,700	58	Fondul de rezervă al acționarilor . . .	930,000	—
Cambii de bancă	18.038,720	20	Fondul de garanție al scrisurilor fonc.	560,000	—
Credite cambiale cu acoperire hipot.	8.111	343·63	Fondul special de rezervă	42,855	82
Impr. hip. în scrisuri fonc. 12.520,607·11			Fondul de pensiiune al funcționarilor	859,162	—
Impr. hip. în numărar 474,410·78	12.995,017	89	Fondul «Parteniu Cosma»	46,746	—
Credite de cont-curent	9.016,405	25	Depuneri spre fructificare	22.083,080	30
Credite personale	1.294,366	80	Scrisuri fonciare cu 5% în fiorini în		
Avansuri pe efecte publice	40,028	50	circulațiune	466,000	—
Casa institutului, real. dela gara Brașov			Scrisuri fonciare cu 5%		
și diverse realități de vânzare . . .	635,360	82	în cor. în circulațiune	8.368,000	—
Efecte publice	3.508,730	88	Scrisuri fonc. cu 4½% 2.312,000		11.146,000
Acții dela diverse bănci	319,000	—	Scrisuri fonciare eșite la sorti în cir-		
Efectele fondui de garanție și al scri-			culațiune	189,000	—
surilor fonciare	563,790	—	Reescont	7.851,944	84
Efectele fondului de pensiiune al func-			Diverse conturi creditoare	5.094,458	58
ționarilor institutului	310,090	—	Dividende neridicate	5,560	—
Interese după efecte	42,886	70	Interese anticipate	258,488	75
Diverse conturi debitoare	82,894	49	Interese transitoare de scrisuri fonc.	156,886	25
Rest din rata ultimă din emis. V. pe			Profit net	328,514	74
1 Iulie a. c.	363,948	51			
	55.552,697	28		55.552,697	28

DEBIT.		CONTUL PROFIT ȘI PERDERE.		CREDIT.	
	K	f		K	f
Interese:			Interese:		
pentru dep. spre fruct. 553,904·58			dela cambii de bancă 476,485·11		
pentru scrisuri fonc. 286,709·28			„ credite camb. cu		
pentru impr. luate pe			acop. hipot.	219,575	81
efecte	64,722	67	„ impr. hipotecare 350,057·69		
	905,336	53	„ credite de ct.-crt. 269,392·84		
Spese:			„ efecte publice	100,268	69
Salare	134,378	92	„ credite personale	64,794	30
Bani de cvartir	30,745	—	„ avansuri pe efecte	1,402	40
Imprim., registre, porto,				1.481,976	84
diverse	36,121	79	Chirie	2,588	30
Marce de prezență	2,956	—	Proviziuni	30,865	61
	204,201	71	Inter. după ratele em. V. plătite în 1913	14,644	44
Contribuțiune:					
directă	36,787	66			
10% dare la interese					
dela depuneri	55,234	55			
	92,022	21			
Profit net	328,514	74			
	1.530,075	19		1.530,075	19

Sibiiu, 30 Iunie 1913.

A. Lebu m. p.,
prezident.

Cosma m. p.,
dir. executiv.

Iosif Lissai m. p.,
contabil-șef.

A. Bârseanu m. p.,
membru al direcțiunii.

Dr. Beu m. p.,
membru al direcțiunii.

St. Stroia m. p.,
membru al direcțiunii.

Dr. Comșa m. p.,
membru al direcțiunii.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Sibiiu, 3 Iulie 1913.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

M. Voileanu m. p.

Emil Verzar m. p.

Ioan Henteș m. p.

Victor Fincu m. p.

Proprietar și editor: Constantin Popp

Tiparul Tipografiei arhiecezane în Sibiiu.